

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

De Ivre Patronatvs Et Clericorvm institutionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

diocesano episcopo accepto iuramento, secundum morem ecclesie absolutionis gratiam impartiri. Sed illi sub iuramento debito est iniungendum, vt quamcitus habuerit opportunitatem, Romanum pontificem adeat, mandatum apostolicum suscepturus.

PARS XV. DE IVRE PATRONATVS,
ET CLERICORVM INSTITVTIONIBVS.

CAP. I.

Idem R. Eboracensi archiepiscopo.

RELATVM est nobis ex parte tua, quod cum in Laterano Concilio sit statutum, vt personæ tali ecclesie vel ecclesiasticum beneficium conferatur, quæ resideat in loco, & curam eius per se valeat exercere: Nonnulli autem ad ecclesias præsentati, se posse residere affirmant, & curam habere ecclesie & ecclesiastici beneficii profitentur, id tamen efficere contradicunt. Ideo consulere nos voluisti, an propter hoc tales possis repellere, vel institutos sine appellatione remouere. Tuæ itaque prudentiæ innotescat, quod cum verba accipienda sint cum effectu, tales si præsentati fuerint, licite poterunt amoueri, nisi forte de licentia prælatorum vel studio literarum, vel pro aliis honestis causis contigerit eos abesse: nec patrocinari debet eis appellationis diffugium, si contra decreti intentionem fuerit interiectum. Quia autem consulis, si clericus idoneus ad vacantem ecclesiam præsentatus ab episcopo diocesano non fuerit admissus, & postmodum alius idoneus præsentatus, & ab episcopo institutus, possessionem tenuerit corporalem, an clerico priore ecclesiam petente, debeat posterior priori præferri: dubium non est, quin in hoc casu melior sit conditio possidentis: quoniam antequam præsentatio per diocesānum episcopum approbetur, ratum non est quod a patrono fuerit inchoatum.

Verba cum effectu recipienda.

Appellatio vbi non profit.

CAP. II. *Idem.*

De cetero prudentiæ tuæ præsentibus literis intimamus, quod si laici clericis vel collegiis de concessionibus vel donationibus instrumenta concesserint in hæc verba vel similia: Concessi, vel, dedi ecclesiam, & præsentem charta con-

ANNO
CHRISTI
1179.

ta confirmaui: si consensus episcopi non accesserit, nil actum vel datum videtur. A laico enim ecclesia dari non potest. Patronatum autem de auctoritate & assensu episcopi, certum est a laico in eisdem iure conferri.

CAP. III. *Idem eidem.*

Cum laici, episcopis nescientibus aut non consentientibus, clericis ecclesias concedunt, in quibus habent ius patronatus; & postea pœnitentia ducti, alios ad ecclesias ipsas episcopis præsentant, & illi ad eorum præsentationem in eisdem ecclesiis ab episcopis instituuntur, eorum debet institutio stare & firmiter obseruari, qui auctoritate episcopi fuerint instituti, concessione priori, quæ nulla est, omnino euacuata. Non enim licet laicis in ecclesiis clericos propria præsumptione ordinare.

CAP. IV. *Idem Herefordensi episcopo, & abbati de Forde.*

Quia clerici quidam vestræ diœcesis aduocationem ecclesiarum, sicut accepimus, comparant, vel quocumque modo possunt acquirunt, vt postmodum filii vel nepotes ad easdem præsententur ecclesias, nos tam prauam consuetudinem penitus eradicare volentes, nihilo minus præsentium auctoritate mandamus atque præcipimus, ne id attentare præsumant, vniuersis clericis iurisdictionis vestræ arctius inhibere curetis: & si presbyteri ecclesiarum vestrarum aduocationes acquisierint, eos aduocationibus taliter acquisitis, appellatione cessante, apostolica auctoritate spoliatis.

CAP. V.

Idem I. basilicæ XII. apostolorum presbytero cardinali.

Ex literis Sarenfis episcopi accepimus, quod cum defuncta persona de Lauerchon, G. miles, qui villam in qua ecclesia sita est, a monasterio de VVilthon ad firmam tenebat, ad eandem vacantem Vu. de Leicester clericum prædicto episcopo præsentabat, post aliquantum temporis abbatissa prædicti monasterii ad episcopum veniens, ei Vu. de Norhale ad prædictam ecclesiam præsentauit. Episcopo vero nolente præsentatam personam ab ea recipere, tum ad venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem

Concil. Tom. 27.

Ffff

archiepiscopum abbatissa accessit, & apud eum querimoniam deposuit de ipso. Archiepiscopus vero, quia visum sibi erat, quod factum militis super præsentatione præfata nullius esset momenti, prædicto episcopo in vi obedientiae iniunxit, vt personam illam reciperet, & in possessionem induceret, quam abbatissa duxerat præsentandam. *Et infra*: Restitutione autem facta, causam audiat, ita quod si vobis constiterit, quod præfato militi præscripta villa fuerit, non excepto iure patronatus, ad firmam concessa, vel antequam de iure patronatus inter abbatissam & militem controuersia esset suborta, præfatus Vu. de Leicester in præscripta ecclesia per institutionem episcopi ad præsentationem militis fuisset institutus, ei, dummodo alias idoneus fuerit, ecclesiam ipsam adiudicetis, ita quod si abbatissa obtineat aduersus militem, illi de temporalibus debeat respondere.

CAP. VI. *Idem VVintoniensi episcopo.*

Illud prætereundum non duximus, super quo te intelleximus dubitare, quod si aliquis laicus inconsulto episcopo, ecclesiam non vacantem concedat alicui religiosæ domui, & postea cum vacauerit, ad præsentationem eius laici aliquis clericus ibi fuerit per diocesenum episcopum institutus; prior concessio per secundam concessionem, quominus rata habeatur, infirmari non potest: nec debet aliquatenus impediri, cum illa concessio de iure nullius possit esse momenti: tum quia de re non vacante facta est, tum quia laicus sine auctoritate episcopi nemini potest ecclesias dare, licet religioso loco ius patronatus conferendi liberam habeat facultatem. Si vero ius patronatus, ecclesia vacante, religioso loco contulerit, & aliquis postea sine præsentatione fratrum eiusdem loci fuerit in ipsa ecclesia institutus, eius institutio secundum rigorem iuris est irritanda.

CAP. VII. *Idem VVigorniensis episcopo.*

Querimoniam prioris & fratrum de Lauch nobis literis destinatam audiui, quod R. quondam de Hereford comes, ius quod idem prior & fratres in ecclesia de Vuica, ex ordinatione R. de * Laci fundatoris ecclesie

ANNO
CHRISTI
1179.

suæ, & ipsius Richardi socii, habere debebant, coram bonæ memoriæ I. quondam Vuigornienſi episcopo recognouit. Vnde idem episcopus postea iam dictum priorem & fratres, nullo reclamante aut contradicente, inuestiuit, & exinde eam deinceps illi quiete & pacifice possederunt. Deinde cum inter præfatum comitem & C. vxorem, in cuius patrimonio ecclesia illa consistit, diuortium per ecclesiasticum iudicium celebratum fuisset, eadem C. Vu. Pictauiensi nupsit, qui ecclesiæ præscriptæ fructus memorato priori & fratribus omnino subtraxit, & eos in vsu R. sacerdotis eiusdem loci sine episcopali auctoritate conuertit. Cumque postmodum Vu. de medio sublato, præfata C. tertio viro, Vu. scilicet de Meduan esset matrimonio copulata, idem Vu. in ea qua alter Vu. temeritate persistens, iam dictum R. in præscripta ecclesia contra priorem supradictum manutenere & fouere incepit, dicens quod prænominati episcopi institutio, quam super ecclesia ipsa, quæ de vxoris suæ aduocatione consistit, dum erat in potestate illius viri, a quo postmodum separata esse dignoscitur, fecit, nullam debet firmitatem habere; præsertim cum matrimonium vxoris suæ, sicut asserit, integre sibi restitutum non esset, nisi de ecclesia illa suam posset adimplere voluntatem. Verum quoniam absurdum videtur omnino, & ab ecclesia penitus eliminandum, vt ad singulas patronorum secundum humanam conditionem mutationes, ecclesiarum debeant ordinationes mutari: ne quod a supradicto R. taliter factum fuerit, alicui successorum liceat irritare; fraternitati tuæ, &c. quatenus rei veritatem diligenter & studiose inquiras: & si ita inueneris esse prout superius narratur, sæpe dictis priori & fratribus ecclesiam prælibatam, omni occasione & appellatione cessante, restituas, & in pace facias possidere. Vicissitudines etiam huiusmodi ecclesiarum ab aduocatis vel aliis quibuscumque in tua diocesi fieri, de cetero nulla ratione permittas: sed earum præsumptores vsque ad dignam satisfactionem, dilatione sublata, vinculo excommunicationis percellas.

CAP. VIII. *Lucius tertius Norwicensi episcopo.*

Cum aduocatus clericum vnum idoneum præsentauerit episcopo, & postulauerit postmodum, eo non insti-

Concil. Tom. 27.

Ffff ij

tuto alium æque idoneum, in ecclesiam eandem admitti, quis eorum alteri præferatur, episcopi iudicio credimus relinquendum, si laicus fuerit, cui competit ius præsentandi. Verum si collegium vel religiosa persona præsentationem habuerit, prior tempore, potior iure merito videtur.

CAP. IX. *Idem.*

Cum pastoralinecessitate constringamur, & auctoritate iniuncti nobis officii prouocemur pro statu ecclesiarum vigili cura satagere, & ne contra iuris ordinem alicui conferri debeant, attentiori sollicitudine prouidere: inde est, quod vniuersitati vestræ, &c. quatenus ex donatione laicorum, nisi auctoritas diocesani episcopi interueniat & consensus adsit, nullus vestrum sibi ecclesias vendicare præsumat, vel retinere taliter acquisitas, nisi * longa fuerit præscriptione munitus, aut postea diocesani episcopi forte habuerit consensum. Nos enim, cum laici non possint nisi ius quod habent transferre in alios, huiusmodi concessionibus viribus carere decernimus, & penitus irritas esse censemus.

CAP. X. *Idem.*

Relatum est auribus nostris, quod vos ius præsentandi clericos ad ecclesias, contra institutionem antiquam vestri ordinis, emptionis titulo & modis aliis satagitis adipisci, vt sub tali prætextu vobis liceat habere ecclesias, & per vos vel per alios detinere. Quoniam igitur non decet nos occasione qualibet vel obtentu ab antiquis Canonibus patrum nostrorum recedere, aut quidquam efficere, in quo possitis de vitio cupiditatis reprehendi: discretioni vestræ, &c. quatenus iura patronatus in ecclesiis, aut in ecclesiis de cetero acquirere desistatis, quia non expedit vobis, nec nos volumus sustinere, vt sub tali prætextu vobis vel ordini vestro derogetur. Sane vsque adeo vos & ordinem vestrum diligimus, vt in vobis quæ honestati & religioni contraria sunt, nullatenus fouere velimus: quia de vobis nil incommodi, nil volumus audire finistri.

CAP. XI. *Idem.*

Ea quæ honestatis doctorem deformant, & Canonum

ANNO
CHRISTI
1179.

probantur sanctionibus obuiare, penitus sunt euellenda, & falce apostolici moderaminis refecanda. Vnde quia cum ecclesia viuentibus personis aliis conferri non debeat, consultationi tuæ taliter respondemus, vt si quas concessionem ecclesiarum tui episcopatus, viuentibus personis, factas esse constiterit, & super hoc ventum fuerit ad iudicium, eas auctoritate vestra in irritum reuoces, & friuolas & vanas esse decernas.

CAP. XII. *Idem Londoniensi episcopo.*

Si vero aliquando ordinatio alicuius ecclesie ad tuam institutionem spectat, & pro controuersia laicorum de iure patronatus inter se discrepantium ordinationes malitiose differuntur: fas tibi sit de auctoritate nostra, nullius contradictione & appellatione obstante, in eadem ecclesia personam idoneam instituere, ita quod ipsa eadem presentetur ab eo, qui ius patronatus euicerit.

CAP. XIII. *Idem.*

Cum sæculum relinquitis, vt creatori vestro possitis in arce contemplationis placere, decet vos ab his quæ sunt obuia rationi, abstinere, & quæ reprehensioni subiaceant, aut vestram opinionem aut famam valeant denigrare. Inde est quod vniuersitati vestræ districtius per apostolica scripta prohibemus, ne cum ratione feudorum emptorum, aliterve acquisite, vel etiam alio modo ius patronatus in ecclesiis parochialibus adquisieritis, in eis presbyteros, nisi per episcopos, instituatis: nec episcopo ita ius parochiale minuere vel auferre aliquatenus presumatis, excommunicatosque ipsius episcopi vel archidiaconorum suorum, contra authentica scripta Romanæ ecclesie, ad digna officia in capitulis vestris recipere non audeatis.

CAP. XIV. *Idem.*

Ex insinuatione dilecti filii nostri O. clerici accepimus, quod cum frater suus ius ei patronatus, quod in quibusdam ecclesiis in Lincolnensi & Saren. episcopatus constitutis habeat, liberaliter contulisse: easdem ecclesias quidam presbyteri alii occasione fratris sui prædicti O. sine

Ius patronatus licito donari.

Ffff iij

ipsius voluntate & consensu, per violentiam occupauerunt, & eas iniuste occupatas detinent. Quia igitur nostrum interest, quæ nimis inordinate ab aliquibus super ecclesiis attentantur, ad rectitudinis tramitem reuocare: fraternitati tuæ, &c. quatenus rei veritate diligenter inquisita & cognita, si ita sicut dictum est, cognoueris memoratos presbyteros earum ecclesiarum detentores, moneas, modisque omnibus inducas, vt easdem ecclesias prædicto clerico sine mora & difficultate restituant libere & pacifice ordinandas, & nullam ei exinde molestiam inferant vel grauamen. Quod si prædicti presbyteri commotioni tuæ acquiescere forte noluerint, tu ipsos excommunicationi, & terras si quas habent, omni occasione & appellatione cessante, interdicto subiicias, & in memoratis ecclesiis diuina facias cessare officia, quamdiu ab aliquibus, prædictorum militum auctoritate, occupatæ detinebuntur; quod si nec sic earundem ecclesiarum detentores respuerint, ipsos, appellatione cessante, ecclesiastica censura compellas.

CAP. XV. *Idem.*

Consuluit nos tua fraternitas, quid tibi faciendum sit de clericis, qui ecclesias a parentibus constitutas, hereditario iure sibi vendicant, nec tibi volunt respondere: & de laicis, qui filiis vel nepotibus suis prædictas ecclesias dare nituntur. Cum autem sanctuarium Dei hereditario iure non possit teneri, & indignum sit penitus & absurdum, vt quilibet auctoritate propria ecclesias occupet, vel taliter occupatas detineat, nec te decet aliquatenus sustinere, vt in episcopatu tuo vel clerici ecclesias a parentibus fundatas, auctoritate propria detineant, aut laici filiis, vel aliquibus aliis ecclesias concedant.

CAP. XVI. *Idem Vintoniensi episcopo.*

Ad aures nostras peruenit, quod R. & Vu. de Hortunius patronatus eiusdem loci ab eo, ad quem spectabat præsentatio, emerunt. Quibus decedentibus, R. filius Vu. iam dicti patris exemplo ius patronatus ecclesiæ emere non dubitauit, & canonicis de Stodleia tantas molestias intulit, persecutiones & grauamina, quod metu & dolo illius

ANNO
CHRISTI
1179

seducti, iuri suo penitus renuntiauerunt. Vnde cum ius patronatus annexum sit spirituali, nemini licitum est vendere illud. Discretionis tuæ, &c. quatenus vtraque parte ante te conuocata, rei veritatem diligentius inquiras, & si ita esse inueneris, prædicto R. super patronatu ecclesiæ, occasione & appellatione remota, perpetuum silentium imponas, & prædictis canonicis ius quod ibi habebant, si prior eorum metu captus, quod idem R. se abscissurum fide * nititur, firmavit, eidem renuntiauit, integre facias restitui, non obstantibus literis nostris, si quæ sunt, tacita veritate, impetratæ.

Ius patro-
natus anne-
xū esse spi-
rituali.

CAP. XVII. *Idem.*

De iure vero patronatus in præscripta ecclesia, hoc tuæ discretionis mandamus, quatenus si prædictus R. ius patronatus comparauit, cum hoc inconueniens sit & penitus inhonestum, vendi ius patronatus: contractum illum, sublato appellationis remedio, apostolica fretus auctoritate, non differas reuocare.

CAP. XVIII. *Idem.*

Nullus laicus decimas aut ecclesiam, aut quidquid ecclesiastici iuris est, sine concessione sui pontificis, nec monasteriis, nec canonicis offerat: & si quis episcopus improbitatis causæ & auaritiæ consentire voluerit, Romano pontifici nuntietur, & quod offerendum est, tunc eis licentia offeratur.

CAP. XIX. *Idem Norwicensi episcopo.*

Ceterum si episcopi post promotionem suam præsentationes personarum ad ecclesias a patronis ecclesiarum pro ecclesiis sibi commissis adepti fuerint, personæ idoneæ, quas ad eas vacantes præsentauerint, sunt admit-tendæ.

CAP. XX.

Idem abbati sancti Albani. Pars capituli: Inconsultum.

De cetero si quis clericus ab ordinario iudice in aliqua ecclesia fuerit institutus, ad præsentationem ipsius qui eiusdem ecclesiæ credebatur patronus, & postea ius patronatus alius euicerit in iudicio: clericus qui institutus

Cum certū
non esset,
ipsū illiciti-
tate occupas-
se patrona-
tum; alio-
qui secus
est.

est, non debet ab ipsa ecclesia remoueri, si tempore præsentationis suæ ille qui eum præsentauit, ius patronatus ecclesiæ possidebat. Si vero tunc non possidebat ius patronatus, sed tantummodo credebatur esse patronus, cum tamen non esset, nec possessionem patronatus haberet, secundum consuetudinem Anglicanam poterit ab eadem ecclesia remoueri. Donationes vero vel concessiones, si quæ fiant priuatis personis, illis uiuentibus quæ ipsas ecclesias possident, nullius debent esse momenti. Si fiant religiosi locis, ratæ debent haberi, ita quidem quod personæ, quæ iam dictas ecclesias possident, sine assensu ipsorum in vita sua eis non debent spoliari.

CAP. XXI. *Idem Cantuariensi archiepiscopo.*

Cum nos plerumque ordinationes clericorum oporteat differre, pro eo quod quandoque minus idoneæ personæ præsentantur, aut interdum inter nos & præsentatores personarum alia de causâ radix dissensionis emerferit: prouidendum est, ne occasione huius scandali aut fructus ecclesiis depereant, aut eis in spiritualibus grauiâ proueniant detrimenta. Inde est quod fraternitati tuæ, &c. quatenus si quando in illis ecclesiis vacantibus, in quibus persona ecclesiastica præsentationem non habet, vel quia personæ minus idoneæ uobis præsentantur, vel alia de causâ de iure personas non poteris instituere in ecclesiis ipsis, contradictione & appellatione cessante, ponatis œconomos, qui debent redditus ecclesiarum percipere, & eos aut in utilitatem ecclesiarum expendere, aut futuris personis fideliter obseruare.

Distinct. 75.
Quoniam.

CAP. XXII. *Idem.*

Dilecti filii nostri decanus Eboracensis & prior de Neubure, quibus causam quæ inter canonicos de Giseburne & R. clericum super ecclesia de Cradun, vertitur, commisimus terminandam; transmissa nobis relatione monstrauerunt, quod canonici concessionem domini fundi habeant: R. vero donationem venerabilis fratris nostri Eboracensis archiepiscopi, apostolicæ sedis legati, & non domini fundi, se habuisse probauit. Vnde quoniam donatio ecclesiarum ad episcopos pertinet, & ad laicos assensum

ANNO
CHRISTI
1179.

sum præbere spectat, eisdem significamus, quod si res ita se haberet, videbatur nobis, concessionem archiepiscopi donationi laicali debere præiudicare: quia sicut diximus, episcoporum est ecclesiarum beneficia conferre: laicorum vero, qui in ecclesia ius patronatus habent, assensum præbere. Quibus in concessionibus ecclesiarum illud obseruandum est, quod sancti patres seruare noscuntur.

CAP. XXIII. *Idem Eboracensi archiepiscopo.*

Suggestum est auribus nostris, quod cum ecclesiæ de *Ochona, & de Maleffart, & de *Leinder, de assensu domini fundi, & auctoritate Eboracensis archiepiscopi, ecclesiæ beati Petri Eboracensi concessæ & assignatæ sint in præbendam, canonici de Nouoburgo concessionem illam attenuare & irritare nituntur, occasione donationis, quam sibi asserunt prius factam fuisse. Vnde quoniam licet in donationibus ecclesiarum requirendus sit & expectandus patronorum consensus, ecclesiæ tamen ipsæ, nisi auctoritas pontificalis interuenerit, canonicè concedi non possunt: vniuersitati vestræ significamus, quod prior concessio, si cum consensu patroni & auctoritate diocæsani episcopi facta est, aut eius fuerit assensus postea subsequutus, posteriori concessioni præfertur. Alioquin illa debet præferri, quamuis posterius facta sit, quæ consensu domini fundi & episcopi auctoritate fulcitur.

CAP. XXIV.

Idem vniuersis monachis regularibus per Cantuariensem prouinciam constitutis.

Cum deceat nos commodis & profectibus ecclesiarum firmiter intendere, nobis summo opere competere dignoscitur, vt earum ordinationibus tanto studiosius intendamus, & ne inordinatæ remaneant, vigilem curam, & sollicitudinem adhibeamus: inde est quod vniuersitati vestræ, &c. vt in ecclesiis, in quibus præsentationem habetis, cum vacauerint, diocæsanis episcopis clericos idoneos præsentetis, qui illis de spiritualibus, vobis de temporalibus debeant respondere.

Concil. Tom. 27.

Gggg

CAP. XXV. *Idem Panormitano episcopo.*

Insinuatum est auribus nostris, quod quidam clerici tui episcopatus, ecclesias ipsas ad tuam ordinationem pertinentes, sine auctoritate & conscientia tua, in manibus aduocatorum resignant: quod quia indignum, & sacris Canonibus omnino contrarium, nec aliquatenus debet tolerari; fraternitati tuæ taliter respondemus, quod huiusmodi renuntiationes non debes aliquatenus ratas habere, nisi sint ab eisdem factæ, quos religionis habitum constat induisse: sed ipsos clericos, ut eleemosynas retineant, quibus tali modo renuntiant, teneris compellere, dignam eis pro tantæ leuitatis & culpæ reatu infligere ultionem: quia nec debent nec possunt ecclesias suas resignare, nisi in manibus episcoporum, ad quorum donationes pertinere noscuntur.

CAP. XXVI.

Clemens papa III. episcopo VVigornienfi, & abbati de Theokesbr. & priori sancti sepulcri de VVarouic.

Referentibus nobis canonicis de Kinildevvrde, accepimus, quod cum controuersia quæ vertebatur inter ipsos & clericos de * Gnoshale, super ecclesia de Cule, fuisset dilectis filiis nostris de Cumbermere & de Derlee abbatibus, & archidiacono Couentrensi ab apostolica sede commissa canonicè dirimenda, procurator R. militis de Stanford, qui ius habet defensionis in illa ecclesia, sentiens partem canonicorum iniuste grauari, cum ipsi clerici illam contra antiquam libertatem vellent iurisdictioni capellæ suæ de * Gnosale subiugare, vocem appellationis ad sedem apostolicam emisit. Iudices vero appellationi legitime interpositæ minime deferentes, in decisione controuersia, absente altera parte, processerunt. Quia vero ipsi canonici iuri suo in hoc queruntur plurimum derogari, discretioni vestræ per A. S. præcipiendo mandamus, quatenus partibus ad vestram præsentiam conuocatis, audiatis causam, & appellatione remota, mediante iustitia terminetis. Datum Laterani, 10. Kalendas Aprilis, pontificatus nostri anno primo.